

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

Назаркіна В. М., Лебедин А. М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Кафедра організації та економіки фармації

alla_leb7@ukr.net

Кафедра організації та економіки фармації (ОЕФ) створена як самостійний структурний підрозділ Харківського фармацевтичного інституту у 1954 році.

Наразі навчальний процес та наукові дослідження забезпечують 2 доктори та 12 кандидатів наук. Відсоток викладачів з науковими ступенями становить 95%. Колектив кафедри організації та економіки фармації – це висококваліфіковані науково-педагогічні співробітники, в розпорядженні яких сучасна матеріально-технічна база, яка дозволяє готувати фахівців фармації високого рівня, що відповідають вимогам сучасності.

Сьогодні кафедра організації та економіки фармації Національного фармацевтичного університету (НФаУ) виконує високу місію опорної кафедри України за профілем організаційно-економічних дисциплін, що насамперед сприймається кафедрою як відповідальність за організацію навчального процесу і якість підготовки студентів.

У навчальному процесі кафедри широко застосовуються активні форми і методи навчання – ділові ігри і ситуаційні задачі, проблемні лекції та лекції-конференції, практикується читання замовлених лекцій провідними спеціалістами-практиками.

З 2004 року до теперішнього часу кафедрі очолює видатний вчений і практик, авторитетний в фармацевтичному колі фахівець – кандидат економічних наук, доктор фармацевтичних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, професор Немченко А.С., яка значну увагу приділяє підготовці наукових кадрів, висуваючи незмінно високі вимоги до якості наукових досліджень.

Починаючи з 1993 р. Немченко А.С. сформувала наукову школу з широкого спектру нових для кафедри напрямків, а саме:

- розробка та впровадження сучасних технологій державного та галузевого управління;
- наукова розробка та впровадження механізмів соціального захисту хворих при наданні фармацевтичної допомоги (компенсаційні заходи або реімбурсації);
- розробка та впровадження сучасної методології формування страхових тарифів в умовах впровадження медичного страхування;
- фармакоекономічне моделювання процесу надання хворим на різні патології (серцево-судинного профілю, онкологічні хворі, хворі на остеоартроз, розсіяний склероз, туберкульоз, цукровий діабет, психоневротичні хворі та ін.);
- розробка елементів формулярної системи та фармакотерапевтичних стандартів для постраждалих у надзвичайних випадках та катастрофах;
- дослідження механізмів ефективного регулювання фармацевтичної діяльності (ціноутворення, страхування, кредитування, оподаткування);
- наукова розробка сучасної методології управління персоналом як важливої складової організації ефективної роботи закладів фармацевтичної галузі;
- дослідження організаційно-економічних проблем виготовлення лікарських засобів в умовах аптек.

На даний момент кафедра ОЕФ є опорною кафедрою серед фармацевтичних факультетів медичних вузів України і формує методичне забезпечення навчального процесу, з використанням сучасних комп'ютерних технологій та автоматизації, керує процесами складання навчальних програм, займається підготовкою наукових та педагогічних кадрів для України та зарубіжжя. Кафедра активно та постійно співпрацює з однопрофільними кафедрами інших вузів, проводить спільні наради, науково-методичні семінари, конференції, здійснює консультативну діяльність [1].

На кафедрі організації та економіки фармації викладається 20 дисциплін для вітчизняних та іноземних студентів фармацевтичного, медико-фармацевтичного факультету і факультету фармацевтичних технологій та менеджменту спеціальностей «Фармація», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Менеджмент організацій», «Технологія парфумерно-косметологічних засобів», «Клінічна фармація», «Публічне управління», «Лабораторна діагностика» тощо. З усіх дисциплін, що викладаються на кафедрі, створено банк фондів лекцій, які щорічно оновлюються, а також цілий комплекс аудіографічних лекцій. Мультимедійні лекції з усіх дисциплін розміщені на сайті кафедри, а також у дистанційному середовищі Moodle.

Протягом останніх років колективом кафедри створені електронні навчальні посібники, які враховують останні зміни у нормативно-правовому регулюванні фармацевтичної діяльності: «Організація фармацевтичного забезпечення населення»; «Системи обліку у фармації»; «Основи економіки фармації», «Аудит». Вказані матеріали покладено в основу національного підручника з організації та економіки фармації (у трьох частинах). На базі частини I підручника «Організація фармацевтичного забезпечення населення» видано зручний для користування електронний підручник у форматі epub.

У 2018-2019 н.р. за редакцією проф. Немченко А.С. підготовлено до видання національний підручник з організації та економіки фармації та парфумерно-косметичної галузі (частина I), 3 навчальні посібники, 1 практикум, 20 методичних рекомендацій, які сприяють підвищенню якості підготовки здобувачів вищої освіти.

Для належного забезпечення навчального процесу на кафедрі переглянуто відповідно до змін у законодавстві навчально-методичні комплекси з усіх дисциплін, які включають робочі навчальні програми, підручники або навчальні посібники, збірки тестів, практикуми, робочі журнали, методичні рекомендації до практичних і семінарських занять, методичні матеріали для самостійної роботи студентів та її поточного контролю, комплекти білетів для змістового та підсумкового контролю знань студентів, аудиторної контрольної роботи з ОЕФ, комплексної контрольної роботи, а також атестації здобувачів вищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення дисциплін відповідає сучасним вимогам до організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, активно впроваджуються інноваційні методи і технології навчання (зокрема, проблемне навчання, дистанційне навчання). Розроблено 3 дистанційних курси: «Системний аналіз діяльності фармацевтичних підприємств» (для магістрів спеціальності «Фармація, промислова фармація») та «Організація та економіка фармації» (2 модулі) для здобувачів вищої освіти спеціальності «Фармація».

На кафедрі функціонують дві інтерактивні аптеки (навчально-тренінгові класи з практичної підготовки провізорів), в яких організовані автоматизовані робочі місця провізора з відпуску лікарських засобів. На базі навчальних аптек проводяться заняття за темами «Безрецептурний відпуск лікарських засобів», «Організація відпуску ліків за рецептами лікарів», «Облік касових операцій» у формі рольових ігор. Моделювання різних виробничих ситуацій дозволяє максимально наблизити умови навчання до реальної практичної діяльності провізора, сформулювати професійно важливі знання, уміння та навички. В процесі навчальної діяльності використовується сучасне програмне забезпечення (Програмний комплекс «Аптека» (Моріон), «1С: Підприємство. АНР-Аптека» тощо), демонструються відеороліки про автоматизовані системи управління в аптеках та оптових фірмах (наприклад, «Robofarma», аптека «Копейка») [2].

Згідно з Положенням про опорну кафедру на неї покладається робота з організації відкритих показових лекцій, практичних занять і обговорення їх методики та змісту. Щорічно згідно затвердженого плану НФаУ проводяться лекції майстер-клас за актуальною тематикою, що стосується розвитку фармації в світі та Україні, проблем державного регулювання фармацевтичної діяльності, удосконалення ціноутворення на лікарських засоби, рецептурного та безрецептурного відпуску ліків, вибору інноваційних технологій охорони здоров'я шляхом проведення їх комплексної оцінки (НТА) та ін.

Значна увага приділяється формуванню якісної бази тестових завдань для ліцензійного іспиту «Крок-2». Співробітники кафедри ОЕФ як опорної залучаються до написання

тестових завдань, а також проведення первинної та фахової експертизи (проф. Немченко А.С., доц. Назаркіна В.М.).

Одним із основних напрямків діяльності колективу кафедри ОЕФ НФаУ є формування ефективної взаємодії з організаціями та підприємствами охорони здоров'я та фармації, що дозволяє поєднати науку, освіту та практику. Проводяться виїзні практичні заняття з дисципліни «Організація та економіка фармації» для студентів 4 курсу спеціальності «Фармація» на базі аптечних закладів (Аптека «Леда», ТОВ «Магнолія», центрального офісу, учбового комплексу, аптечного складу аптечної мережі «9-1-1», ТОВ «Аметрин ФК»). Таким чином, студенти мають можливість наочно ознайомитися з основними аспектами діяльності аптечних закладів. Зв'язок теорії з практикою, безперечно, позитивно впливає на результати навчання.

Протягом поточного року кафедрою оновлено сайт за сучасними стандартами, на якому окрім методичних рекомендацій для самостійної роботи розміщуються всі необхідні інформаційні та навчально-методичні матеріали: робочі програми, тематичні плани, мультимедійні лекції, тести КРОК-2, питання до модульного контролю, теми курсових робіт та вимоги до їх оформлення тощо.

Кафедра ОЕФ НФаУ як опорна бере активну участь у організації та проведенні II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади за спеціальністю «Фармація», підготовці завдань до теоретичного та практичного етапів та координації роботи команд-учасниць з інших закладів вищої освіти.

З метою підготовки фахівців, здатних на належному рівні здійснювати проведення оцінки технологій охорони здоров'я з використанням сучасних методів аналізу (клінічного, економічного, порівняльної ефективності, оцінки впливу на бюджет, ін.), узагальнювати, інтерпретувати та документально оформляти результати оцінки та впроваджувати їх у наукову, освітню та практичну діяльність, відображати їх в нормативно-правових документах розроблено освітньо-професійну програму «Оцінка технологій охорони здоров'я» для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (автори: Котвіцька А.А., Немченко А.С., Назаркіна В.М.) (термін навчання 1 рік 6 місяців) [3].

Колектив кафедри брав активну участь в розробці Концепції розвитку фармацевтичної галузі України, концепції імпортозаміщення, проекту Етичного кодексу фармацевтичних працівників, підготовці та проведенні ряду Національних з'їздів фармацевтів України, розробці та виданні першої та другої редакцій фармацевтичної енциклопедії (підготовлено понад 200 термінів), а також альбому «Харків фармацевтичний» та часопису «Фармація України: від з'їзду до з'їзду».

Особливістю наукових досліджень, що проводяться на кафедрі ОЕФ є постійне розширення спектру наукових досліджень. Цей позитивний факт обумовлюється інтенсивним розвитком фармації як пріоритетної галузі макроекономічного комплексу країни, а також підвищенням престижності наукової роботи, більш активним залученням талановитої молоді в науково-дослідницький процес, формуванню на кафедрі сприятливих умов праці науковців.

Література

1. Історія кафедри організації та економіки фармації : монографія / А. С. Немченко, С. В. Хіменко, О. В. Винник та ін. ; за ред. проф. А. С. Немченко. – Х.: НФаУ, 2016. – 266 с.
2. Історія наукової школи кафедри організації та економіки фармації Національного фармацевтичного університету / А.С.Немченко, Г.Л.Панфілова, В.М.Назаркіна та ін. // Формування національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики: матер. V Всеукр. наук.-освітньої Internet конф., м. Харків, 12-13 берез. 2019 р. – Х. : НФаУ, 2019. – С. 13-26.
3. Немченко А.С., Назаркіна В.М, Косяченко К. Л. Сучасні засади підготовки фахівців галузі за напрямком оцінки технологій охорони здоров'я // НТА Review. Оцінка технологій охорони здоров'я. – 2019. – №1 (01) – С. 5-7.